

OSZK TUDOMÁNYOS ÜLÉSSZAK

Emlék – Emlékmű – Műemlék (2018)

Az OSZK hagyományosan novemberben megrendezett (2018-ban november 22–23-án tartott) Tudományos Ülésszakának szervezőit mindig komoly feladat elé állítja, hogy az ülészak központi kérdésköréként egy olyan témát jelöljenek ki, amely egyrészt a tudományos közéletet foglalkoztató kurrens problémákra reflektál, másrészt alkalmas arra, hogy a könyvtárban folyó, a gyűjtemény természetéből adódóan szerteágazó kutatásokat integrálja. 2018-ban a szervezők (Boka László, Boreczky Anna, Dede Franciska, Szegő Iván) választása a múlt mindenkori meg- és újraalkotásának vizsgálata-ra esett. Abból az egyszerű belátásból indultunk ki, hogy a múltról alkotott kép, a megőrzésre érdemesnek tartott emlékek és tárgyak, a követendő minták vagy éppen az elutasítandóknak tekintett ideák és feledésre

ítélt események és szereplők beszédesen tanúskodnak egy-egy adott korszak, kisebb-nagyobb közösség, társadalmi-politikai entitás, szellemi áramlat mibenlétéről. A kollektív emlékezet működését, a történetírást, illetve a történelmi narratíva nem feltétlenül csak írásban megjelenő, hanem pl. a dokumentumfilm és a játékfilm műfajában vagy az **emlékmű**állítás gyakorlatában is érzékelhető létrehozását befolyásoló tényezőket szeretnénk volna pontosabban megérteni, és láttatni azt a folyamatot, amelynek során az (akár gondos válogatás következtében, akár véletlenszerűen) fennmaradt írott, vizuális, hangzó vagy tárgyi **emlékből** a legtágabb értelemben vett **műemlék**, egy közösség történetét magába sűrítő, identitásképző erővel rendelkező jelkép válik.

Országos Széchényi Könyvtár – Tudományos Ülésszak
Emlék – Emlékmű – Műemlék
 2018. november 22., csütörtök – november 23., péntek

2018. november 22., csütörtök
 9.00–9.30 Előzetes
 I. szekció: Múlt a múltban. Szekcióelnök: Boreczky Anna

9.30–9.40 **PLENÁRIS ELŐADÁS**
 Vokonyi András: Újkorlátok, nejtárlatok, személytörténet a könyvtárban

9.40–10.00 Kőrösi Agnes: Szent János, az auctor a kódok alapján magyar nyelvű kódexekben

10.00–10.20 Farkas Gábor Farkas: Az ehlört Thuniczky nyomában

10.20–10.40 Kivicsi Eszter: Václav Hájek a Lúdoán emlékezete a 18. századi magyarországi jessita iskolákban

10.40–11.00 Vita és kávézóna

11.00–11.20 Antalfi Péter: Műemlék, jelölték, hegycsúcsok – az éka birodalmi emlékezet struktúrája

11.20–11.40 Jászai Miklós: Arék filozófia reneszánsz köntösben. A Talala Dehatis humanista kommentáris

11.40–11.60 Szabóné Kozma Katalin: A Riantopozmus megjelenéséről egy 29. századi kéziratos írott kéziratos kiadványon (Szentmiklósi Csoposy Lilla: Értékelésműködés becsülete)

11.60–11.80 Venczky Zoltán: Egy hanyatló kor? (Egy „áthételezés” az 1860-as években Magyarországon 18. századi történetéről)

11.80–11.90 Szász István: Liliomok – a múlt sárga szőnyege a jelenre? Szegedi István: Václav Hájek (1791–1871) a Szent István Csoposy vártatásig (2009)

11.40–11.60 Vita
 11.60–11.80 Előzárás

II. szekció: Múlt a jelenben. Szekcióelnök: Szegő Iván

14.00–14.30 **PLENÁRIS ELŐADÁS**
 Erdős Péter: Történelmi nézőpontok a kulturális örökség területén

14.30–14.50 Kőrösi Zoltán: Személyes emlékek narratív identitásokról

14.50–15.10 Somlai Katalin: A Századoktól Ropogófalig: Mester Miklós emlékezete

15.10–15.30 Lőrincz András: Előzetes

15.30–15.50 Vita és kávézóna

15.50–16.10 Takács Gábor: Az állambiztonsági alkotott kép változása (1990–2011): Historiográfia áttekintés és problématiszták

16.10–16.30 Eörsi László: 1956-meghívás a rendszerváltás idején

16.30–16.50 Kallós Miklós: A hatvanas évek mint emlékeztető hely

16.50–17.10 Ráner M. János: Válságból emlék, avagy mi marad (a gazdasági és „szociális” emlékből)?

17.10–17.30 Vita

2018. november 23., péntek
 III. szekció: A múlt mint forrás. Szekcióelnök: Dede Franciska

9.00–9.30 **PLENÁRIS ELŐADÁS**
 Rika Enikő: A múlt újraalkotás. Tárgyak és jelentés az emlékeztető térben

9.30–9.50 Nagy Blanka: A fénykép mint a megemlékezés eszköze

9.50–10.10 Sulycs Franciska: A második világháborús magyar jómóttól a múlt és jelen reflexió

10.10–10.30 Sárközi Rika: Nagymamám és nagypapám – dialógus emlékeztetőbeállítás két magyar dokumentumfilmről

10.30–10.40 Tóth Péter: A létező történelmi, vagy létező, ha a II. világháborús selyem? Oral history Csepelről

10.40–11.00 Vita és kávézóna

11.00–11.30 Somogyi Szabolcs: Fővárosi múzeumok és városok. Quart Hung. 2000–j. Hermin Ottó naplója (1901–1902 és 1888–1878)

11.30–11.50 Ifjúsági Rika: Egy zenei levél analízise. Szent-Salva magyarországi turizmus, emlékeztető és hely

11.50–12.10 Liptay Endre: Emlékeztető, emlékeztető, emlékeztető

12.10–12.30 Fekete Eszter: A Széchényi család története a könyvtárban

12.30–12.50 Sánta-Sára: Széchényi Ferenc éremgyűjteménye

12.50–13.10 Vita
 13.10–13.30 Elzárás

A téma, úgy tűnik, sokak számára releváns és aktuális volt. Felhívásunkra jóval többen jelentkeztek, mint ahány előadás meghallgatására és megvitatására a rendelkezésre álló idő lehetőséget biztosított, ezért válogatnunk kellett. A program összeállításakor azt a szempontot igyekeztünk érvényesíteni, hogy az előadások minél több közös ponton érintkezzenek egymással, minél inkább kiindulási alapot teremtsenek a diskusszióra. Az ülés végül Boreczky Anna, Szegő Iván és Dede Franciska vezetésével három szekcióban zajlott, amelyek a *Múlt a múltban*, a *Múlt a jelenben* és a *Múlt mint forrás* címet kapták. Ahogyan az a korábbi években is szokás volt, minden szekciót egy-egy plenáris előadás vezetett be, amelyekre elismert, nem az OSZK alkalmazásában álló kutatók, ez alkalommal Vizkelety András (az MTA tagja, a Pázmány Péter Katolikus

Egyetem professor emeritusa, az OSZK Kézirattárának volt munkatársa), Erdősi Péter (az Eötvös Loránd Tudományegyetem oktatója) és Róka Enikő (a Fővárosi Képtár igazgatója) kaptak felkérést. Vizkelety András *Üdvtörténet, néptörténet, személytörténet a középkorban*, Erdősi Péter *Történeti nézőpontok a kulturális örökség kutatásában*, Róka Enikő *A múlt újraalkotása: tárgyak és jelentések a múzeumi térben* címmel tartott előadást. Az OSZK munkatársai közül huszonnégyen adtak elő, több fiatal munkatársnak első ízben volt alkalma kutatásairól beszámolni az OSZK tudományos plénuma előtt. Az előadások válogatott és szerkesztett anyagát a *Bibliotheca Scientiae et Artis* sorozat következő kötetében, az OSZK és a Gondolat Kiadó gondozásában jelentetjük meg.

Boreczky Anna
boreczky.anna.at.oszk.hu

Töredéktől töredékig (2019)

A 2019-es tudományos tanácskozás a 'töredék' kifejezést és különféle jelentéseit, területeit kívánta középpontba állítani. Sikerült. Az évente megrendezett ülészekon ez alkalommal huszonheten adtak elő a könyvtár kutatói és munkatársai közül.

A hagyományosan az alapítási évforduló ünnepnapjához kapcsolódó Tudományos Ülészak hívószavai – töredék, szórvány, montázs – kapcsán a kutatók leginkább azt vizsgálták, mit mutat meg az egészből a töredék, legyen szó kódexről, kéziratról, egy kiadvány csonka példányáról, fotóról, filmről vagy akár zenei, képzőművészeti alkotás darabjáról. A félbemaradt, elveszett, részleteiben fennmaradt alkotások, tárgyi maradványok valóban nyomozásra, összefüggések felkutatására, biztos tények feltárására inspirálták az előadókat.

Az első nap plenáris előadását Fröhlich Ida, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem professor emeritája tartotta. Előadásában a qumráni leletek közül két, a mágikus bajelhárításhoz kapcsolódó töredéket mutatott be. Ezeket a szövegeket a kutatás sokáig a közösség szemléletétől és gyakorlatától idegennek, mintegy kurióznak tekintette, ám a történész meggyőzően tárta fel, milyen kapcsolatban állnak ezek a szövegek a közösség által ismert és elfogadott más hagyományokkal, a bibliai könyvekkel, ezen belül is elsősorban a Zsoltárok szövegeivel.

Az Irodalomtudományi Intézet kutatója, Z. Varga Zoltán irodalomelméleti és esztétikai megközelítést adta a konferencia témájának *Létezik-e poétikája a töredékeknek?* című átfogó plenáris előadásában az ülészak második napján. A romantika művészetfilozófiájában fontos esztétikai és ismeretelméleti szerepet kapott a töredék mint a művészet által kínált sajátos megismerésmód és tudásforma, illetve annak művészi megvalósításai. Ez a lét- és művészetfelfogás a modern művészetfogalomra is erős hatást gyakorolt, a töredék kérdése új elméleti keretekben vált fontossá a műalkotás mint zárt jelenség kritikájaként a 20. században. Ezekre az elméleti felvetésekre a Tolnai Ottó *Világpor* című